

قواعد صرف و نحو عربی

پیش دانشگاهی و آمادگی کنکور

دارای قواعد، پرسش‌های تشریحی

پرسش‌ها و پاسخ‌های تستی

(سراسری «۲۰ سال» - منطقه‌ای)

احادیث آموزنده به زبان ساده

راهنمای تجزیه و ترکیب همراه ۲۷ صفحه تجزیه و ترکیب عملی

تألیف: یوسف ایلداری

دبیر آموزش و پرورش

فوق لیسانس علوم قرآن و حدیث

ایلداری، یوسف، ۱۳۴۱-

قواعد صرف و نحو عربی پیش دانشگاهی و آمادگی کنکور، دارای قواعد، دارای قواعد، پرسش های تشریحی پرسش ها و پاسخ ها تستی (سراسری ۲۰ سال - منطقه ای) ... عملی / تألیف یوسف ایلداری. - تهران: یوسف ایلداری، ۱۳۸۴.
۱۷۷ ص.: جدول. — (الکوثر؛ ۸)

ISBN 964-06-8312-4

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۱۷۶-۱۷۷.

۱. زبان عربی -- صرف و نحو --- کتابهای درسی --- راهنمای آموزشی (متوسطه).
 ۲. زبان عربی --- صرف و نحو --- آزمونها و تمرینها (متوسطه).
- الف. عنوان.

۴۹۲/۷۵۰۷

۹۴ق ۹۵الف / ۶۲۰۳ PJ

۸۴-۴۶۳۰۰

کتابخانه ملی ایران

حق چاپ برای مولف محفوظ است.

نشانی: تهران- صندوق پستی ۱۶۶۴ - ۱۳۱۸۵ - یوسف ایلداری

نام کتاب: قواعد صرف و نحو عربی دانش آموز (پیش دانشگاهی - آمادگی کنکور)

ناشر: مولف

نوبت چاپ: اول

تقدیم به چهارده معصوم علیهم السلام

عجل الله تعالی فرجه الشریف

عجل الله تعالی فرجه الشریف

و بسم الله الرحمن الرحیم

و بسم الله الرحمن الرحیم

و تقدیم به حضرت فاطمه کبری و فرزندان عزیزش

و تقدیم به حضرت فاطمه کبری و فرزندان عزیزش

و خورشیدهای درخشان و ماههای تابان و ستارگان فروزان

و خورشیدهای درخشان و ماههای تابان و ستارگان فروزان

و تقدیم به بقیة الله (عج) گرد آورنده کلمه بر ابیاس تقوی

و تقدیم به بقیة الله (عج) گرد آورنده کلمه بر ابیاس تقوی

«خدایا ما را توفیق طاعت و دوری از معصیت روزی گردان ...»

«خدایا ما را توفیق طاعت و دوری از معصیت روزی گردان ...»

«نور و یان ما این ابیة صدق و صواب و سخن حکمت گویا ساز ...»

«نور و یان ما این ابیة صدق و صواب و سخن حکمت گویا ساز ...»

و دل ما را از علم و معرفت پر گردان و شکم ما را از غذای حرام (شبهه) پاک

و دل ما را از علم و معرفت پر گردان و شکم ما را از غذای حرام (شبهه) پاک

دار ...

دار ...

و بر علماء و دانشمندان ما به زهد (و حسن عمل)

و بر علماء و دانشمندان ما به زهد (و حسن عمل)

و بردانش طلبان به جدیت و شوق و رغبت تفضل فرما»

و بردانش طلبان به جدیت و شوق و رغبت تفضل فرما»

(جلوه‌هایی از دعای حضرت مهدی)

(جلوه‌هایی از دعای حضرت مهدی)

عجل الله تعالی فرجه الشریف

عجل الله تعالی فرجه الشریف

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱۴

درس اول

صرف	۱۷
اقسام کلمه	۱۷
اسم	۱۷
فعل	۱۷
حرف	۱۷
اقسام اسم	۲۲
اقسام جمع	۲۲
فوائد (اول)	۲۳
فوائد (دوم)	۲۴
مذکر و مؤنث	۲۶
اقسام مؤنث	۲۶
تأنيث فعل با فاعل	۲۶
پرسش های تشریحی	۲۷
پرسش های تستی سراسری	۲۷
پرسش های تستی	۲۹
حدیث	۳۰

درس دوم

جامد و مشتق	۳۱
اسم جامد	۳۱

۳۱	اسم مشتق
۳۱	اقسام جامد
۳۱	اقسام مشتق
۳۱	۱- اسم فاعل
۳۲	۲- اسم مفعول
۳۲	۳ و ۴- اسم مکان و زمان
۳۳	۵- صفت مشبیه
۳۴	۶- اسم مبالغه
۳۴	۷- اسم تفضیل
۳۵	۸- اسم آلت
۳۵	فوائد
۳۶	پرسش های تشریحی
۳۶	پرسش های تستی سراسری
۳۷	پرسش های تستی
۳۸	حدیث
۳۹	درس سوم
۴۱	معرفه و نکره
۴۱	اسم معرفه
۴۲	اسم نکره
۴۲	اقسام معرفه
۴۳	۱- عَلم
۴۰	۲- ضمیر
۴۱	اقسام ضمیر

۴۱	۳- اسم اشاره
۴۱	اقسام اشاره
۴۲	۴- اسم موصول
۴۲	اقسام موصول
۴۳	۵- مُعَرَّفٌ بـالف و لام
۴۳	۶- مُعَرَّفٌ باضافه
۴۳	فوائد
۴۵	پرسش های تشریحی
۴۵	پرسش های تستی سراسری
۴۶	پرسش های تستی
۴۸	حدیث

درس چهارم

۵۰	علم نحو
۵۰	معرب و مبنی
۵۰	انواع اعراب و بناء
۵۰	کلمات معرب و مبنی
۵۰	مقصود و منقوص و ممدود و صحیح الآخر
۵۱	علامت های اعراب ظاهری اصلی
۵۲	علامت های اعراب ظاهری فرعی
۵۲	۱- مثنی
۵۲	۲- جمع مذکر سالم
۵۲	۳- اسماء خمسہ
۵۲	۴- جمع مؤنث سالم

۵۳		۵- اسم غیر منصرف (ممنوع من الصرف)
۵۳		۶- فعل مضارع
۵۴		پرسش های تشریحی
۵۴		پرسش های تستی سراسری
۵۵		پرسش های تستی
۵۷		حدیث

درس پنجم

۵۹		إعراب فعل مضارع
۵۹		۱- رفع مضارع
۵۹		۲- نصب مضارع
۶۱		فوائد (اول)
۶۱		۳- جزم مضارع
۶۳		فوائد (دوم)
۶۴		پرسش های تشریحی
۶۵		پرسش های تستی سراسری
۶۶		پرسش های تستی
۶۷		حدیث

درس ششم

۷۱		جمله اسمیه و جمله فعلیه
۷۱		جمله اسمیه
۷۲		اقسام خبر
۷۳		ضمیر فصل
۷۳		جمله فعلیه

۷۳	 اقسام فاعل
۷۳	 پرسش های تشریحی
۷۴	 پرسش های تستی سراسری
۷۵	 پرسش های تستی
۷۶	 حدیث

درس هفتم

۷۸	 نواسخ (۱) افعال ناقصه
۷۸	 نواسخ (۲) افعال مقاربه
۸۰	 نواسخ (۳) حروف تشبیه بالفعل
۸۱	 فوائد
۸۱	 ناسخ (۴) «لا» نفی جنس
۸۲	 پرسش های تشریحی
۸۲	 پرسش های تستی سراسری
۸۴	 پرسش های تستی
۸۵	 حدیث

درس هشتم

۸۶	 المفاعیل
۸۶	 مفعول به یا مفعول
۸۸	 مفعول مطلق
۸۸	 فائده
۸۸	 مفعول لئ یا مفعول لأجله
۸۹	 مفعول فیه یا ظرف
۹۰	 پرسش های تشریحی

۹۰	پرسش های تستی سراسری
۹۱	پرسش های تستی
۹۳	حدیث

درس نهم

۹۴	حال - تمیز
۹۴	حال
۹۴	اقسام حال
۹۵	تمیز
۹۵	اقسام تمیز
۹۵	کم و تمیز آن
۹۶	کأین و تمیز آن
۹۷	پرسش های تشریحی
۹۷	پرسش های تستی سراسری
۹۸	پرسش های تستی
۱۰۰	حدیث

درس دهم

۱۰۱	استثناء - منادی
۱۰۱	استثناء (مستثنی)
۱۰۱	اقسام مستثنی
۱۰۲	حکم مستثنی به «غیر»
۱۰۲	منادی
۱۰۲	اقسام منادی
۱۰۳	فائده

۱۰۳	پرسش های تشریحی
۱۰۴	پرسش های تستی سراسری
۱۰۵	پرسش های تستی
۱۰۶	حدیث

درس یازدهم

۱۰۷	مضاعف و مهموز
۱۰۷	مضاعف
۱۰۷	فعل ماضی
۱۰۷	صرف فعل ماضی مضاعف
۱۰۸	فعل مضارع و امر
۱۰۸	صرف فعل مضارع مضاعف
۱۰۸	صرف فعل مضارع مجزوم مضاعف
۱۰۹	صرف امر مخاطب مضاعف
۱۱۰	مهموز
۱۱۱	قواعد نوشتن همزه
۱۱۱	پرسش های تشریحی
۱۱۱	پرسش های تستی سراسری
۱۱۲	پرسش های تستی
۱۱۴	حدیث

درس دوازدهم

۱۱۵	أساليب الجملة (اسلوب و روشهای جمله)
۱۱۵	جمله های خبری
۱۱۵	جمله فعلیة

۱۱۵	جمله اسمیه
۱۱۵	جمله های استفهامی (پرسشی)
۱۱۶	جمله های طلبی (امر و نهی)
۱۱۷	نداء
۱۱۷	استغاثه و ندبه
۱۱۹	تعجب
۱۲۱	مدح و ذم
۱۲۲	شرط
۱۲۲	تحدیر و اغراء
۱۲۳	پرسش های تشریحی
۱۲۴	پرسش های تستی سراسری
۱۲۵	پرسش های تستی
۱۲۷	حدیث
۱۳۰	تجزیه و ترکیب

پاسخنامه سؤالات تستی سراسری

۱۵۷	درس اول
۱۵۷	درس دوم
۱۵۸	درس سوم
۱۵۸	درس چهارم
۱۵۹	درس پنجم
۱۵۹	درس ششم
۱۶۰	درس هفتم
۱۶۰	درس هشتم

۱۶۱	درس نهم
۱۶۲	درس دهم
۱۶۲	درس یازدهم
۱۶۳	درس دوازدهم

پاسخنامه سؤالات تستی

۱۶۵	درس اول
۱۶۵	درس دوم
۱۶۶	درس سوم
۱۶۶	درس چهارم
۱۶۷	درس پنجم
۱۶۷	درس ششم
۱۶۸	درس هفتم
۱۶۹	درس هشتم
۱۷۰	درس نهم
۱۷۰	درس دهم
۱۷۱	درس یازدهم
۱۷۲	درس دوازدهم
۱۷۳	پاورقی های مقدمه
۱۷۳	پاورقی های درسها
۱۷۵	پاورقی های احادیث
۱۷۶	منابع

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم ، اذکران شاء الله
الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خاتم الانبیاء و المرسلین محمد و آله الطیبین
الطاهرین

قرآن: بخوان به نام پروردگار که جهان را آفرید.

انسان را از خونی بسته شده آفرید.

بخوان که پروردگار از هر کریمی کریم تر است.

کسی است که به وسیله قلم تعلیم کرد.

آری انسان را تعلیم کرد چیزهایی را که نمی دانست.^۱

بگو پروردگارا مرا دانش بیافزای.^۲

رسول خدا (ص): بر هر مسلمانی طلب دانش واجب است.

أمیرالمؤمنین (ع): دانش پیوند شده به عمل است ، پس هر که دانست عمل کرد.

دانش فریاد می زند که به کارش برند ، و چون پاسخش ندهند ترک گوید.

الامام الصادق (ع): هر که دانش فرا گرفت و به کارش بست ، و هم برای خدا تعلیم

داد در آسمانهای برین بزرگش خوانند.^۳

علی بن الحسین (ع): حق معلم تو اینست که او را بزرگ داری ، و حضورش را محترم

شماری ، سخنانش را خوب گوش کنی: و روی به سوی او آری ، و آوازت را بر او

بلند مگردانی ، اگر کسی از او چیزی می پرسد تو پاسخ مبادرت نورزی تا او باشد که

پاسخ دهد، و در مجلس او با کسی سخن نگوئی ، و نزد او از کسی غیبت نکنی ، و

اگر از او به بدی نزد تو یاد کرده شد ، به دفاع از او برخیزی، و عیب های او را

پوشیده داری.

و مناقب او را آشکار سازی ، و با دشمنان او همنشینی نکنی و با دوستانش دشمنی

نورزی. پس اگر چنین کنی فرشتگان خداوند بزرگ بر تو گواهی دهند که تو

آهنگ او را داشته‌ای و دانش او را آموخته‌ای فقط برای خدا - نامش بزرگ باد - نه برای مردم.

و حق جویندگان علم از تو اینست که بدانی که خداوند عزیز و بزرگ تو را در دانشهایی که بتو عطا فرموده و گنجینه‌های علمی که بر تو گشوده سرپرست آنان گردانیده است پس اگر در تعلیم مردم نیک بکوشی، و آنان را وحشت زده و دلتنگ نسازی خداوند عزیز و بزرگ فضل خود را بر تو می‌افزاید، و اگر از تعلیم مردم خود داری کنی و یا هنگام طلب آنان را بترسانی بر خداوند عزیز و بزرگ سزاوار است که دانش و روشنی آن را از تو سلب کند و احترام تو را از دل ما بیرون گرداند.^۱

امیرالمؤمنین (ع): از حقوق عالم اینست که از او بسیار پرسش نکنی و جامه او را نگیری و هرگاه بر او وارد می‌شوی که گروهی نزد او نشسته‌اند بر همه آنها سلام کن و او را به تحیت مخصوص گردان، و در برابر او بنشین، پشت سر او بنشین و با چشمانت گوشه مزین، و با دست اشاره مکن، و بر خلاف گفتار او از این و آن بسیار نقل مکن؛ و او را با طول صحبت ملول مگردان، زیرا عالم همچون نخل پر باریست که باید منتظر باشی تا چیزی از آن بر تو فرو ریزد و پاداش عالم از روزه روزه‌دار و شب زنده داری که در راه خدای بزرگ می‌جنگد بیشتر است. و زمانی که عالمی در گذرد رخنه‌ای در اسلام پدید می‌آید که تا روز قیامت چیزی جلوه (جای) آن را نمی‌گیرد.^۲

زبان عربی را فرا گیرید چرا که خداوند با خلقتش بدین زبان سخن گفته است.

ضرب المثلی معروف است که:

«الدرسُ حَرْفٌ وَ التَّكَرُّرُ أَلْفٌ»

درس یکبار و تکرار (و تمرین) هزار بار.^۳

هدف نویسنده: آموزش قواعد عربی بر اساس کتابهای مرجع که از اعتبار علمی بیشتری برخوردارند و از نظر یادگیری روش ساده تری را برگزیده اند که حاصل یک عمر تدریس و تحقیق نویسندگان بوده، در این کتاب از آنها استفاده شده است. انگیزه نویسنده: از آنجا که در تدریس عربی و ارزش یابی های مختلف در دوره های راهنمایی و دبیرستان به ضعف علمی دانش آموزان در قواعد عربی پی بردم، این کتاب را به نگارش در آوردم تا به ارتقاء علمی دانش آموزان کمکی کرده باشم. روش: آموزش قدم به قدم، درس به درس و پرسش و پاسخ های مناسب هر درس در پایان آنها و سپس مطرح کردن مباحث کلی قواعد و استفاده کردن از جدول های مناسب قواعد عربی از اول راهنمایی تا پایان پیش دانشگاهی طبق کتاب های درسی و منابع معتبر علمی با روش های ساده و روان و قابل فهم برای دانش آموزان تا اینکه به خواست خدای متعال مقدمه ورود به دانشگاه و ادامه تحصیل جوانان عزیز گردد.

یوسف ایلداری ایلوانق